

การปรับตัวของผู้สอบบัญชีสหกรณ์

จาก New Normal สู่ Next Normal

รัตติยา สวัสดิ์

นักวิชาการตรวจสอบบัญชีเชี่ยวชาญ
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 10

จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลกระทบในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมไปถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมาก คำถามสำคัญที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การดำเนินชีวิตของคนในสังคมหลังพ้นวิกฤตครั้งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและประเด็นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสังคมใหม่ หรือ New Normal ก็คือ ผู้คนจะให้ความสำคัญต่อสุขภาพและความเป็นอยู่มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ภาคธุรกิจและสหกรณ์ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนจุดยืนทางการตลาดหรือการดำเนินธุรกิจ และปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบการเงินและความเสี่ยงทางธุรกิจ ความพร้อมในการรับมือและปรับตัวอย่างรวดเร็วจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งการรับมือในที่นี้ หมายถึงความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเราสามารถผ่านพ้นวิกฤตโควิด-19 ไปได้แล้ว วิธีใหม่หรือ New Normal ที่เราเรียกขานกันในปี ค.ศ. 2020 ก็จะเป็นเรื่องปกติธรรมดาในอนาคตอันใกล้ เพราะมนุษย์คงจะปรับตัวจนเคยชินกับ New Normal ได้อย่างไม่ยากนัก ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ปรับตัวเก่งมาก ดังนั้น ในไม่ช้า New Normal ก็จะเป็นวิถีชีวิตปกติรูปแบบหนึ่งเท่านั้นเอง **และจะเกิดการปรับเปลี่ยนต่อไปข้างหน้า ที่เรียกว่า Next Normal**

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงในยุค New Normal สู่ Next Normal โดยในช่วงวิกฤตโควิด-19 ได้มีนโยบายให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์และผู้ช่วยผู้สอบบัญชีทำงานที่บ้าน ที่เรียกว่า Work From Home (WFH) และมีการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์และผู้ช่วยผู้สอบบัญชี โดยส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดพัฒนาทักษะของตนเองด้วยการเรียนรู้ Online ในหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และหน่วยงานภายนอก ได้แก่ สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล (Thailand Digital Government Academy : TDGA) และ e-Learning ที่จัดโดยสำนักงาน ก.พ. นอกจากนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ยังได้มีการพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและเพื่อให้มีความพร้อมการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลสถานะการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ณ วันที่ 25 กันยายน 2563 พบว่าสหกรณ์ ตามทะเบียน จำนวน 6,675 แห่ง บันทึกบัญชีด้วยมือ จำนวน 3,181 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 47.65 ของจำนวน สหกรณ์ตามทะเบียนทั้งสิ้น บันทึกบัญชีด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์ จำนวน 3,494 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 52.35 ของจำนวนสหกรณ์ตามทะเบียนทั้งสิ้น โดยในจำนวนนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์บันทึกบัญชีเต็มรูปแบบ ที่พัฒนา โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 1,630 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 24.42 ของจำนวนสหกรณ์ตามทะเบียนทั้งสิ้น โดยในจำนวนนี้ใช้โปรแกรมที่พัฒนาโดยเอกชนอื่น จำนวน 971 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.55 ของจำนวนสหกรณ์ ตามทะเบียนทั้งสิ้น และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนา โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์บางส่วนควบคู่กับการบันทึก บัญชีด้วยมือหรือโปรแกรมของเอกชนอื่น จำนวน 893 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.38 ของจำนวนสหกรณ์ตามทะเบียนทั้งสิ้น

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า สหกรณ์มีการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์บันทึกบัญชีถึงร้อยละ 52.35 ของจำนวน สหกรณ์ตามทะเบียนทั้งสิ้น การใช้งานโปรแกรม คอมพิวเตอร์บันทึกบัญชี มีผลดีต่อการดำเนินธุรกิจและสหกรณ์ แต่ก็ต้องยอมรับว่าระบบ IT ที่นำมาใช้แทนการบันทึกบัญชี ด้วยมือนั้นก็มีความเสี่ยงต่อการดำเนินธุรกิจและสหกรณ์ เช่นกัน หากไม่มีระบบการควบคุมภายในที่จะรักษาความปลอดภัย ด้าน IT ที่ดีพอ รวมถึงการมีระบบการตรวจสอบด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ (IT Auditing) ที่วางใจได้

การตรวจสอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Auditing) หมายถึง การค้นหาหลักฐานสำหรับ สิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้นในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเพียงพอของ การควบคุมภายในด้าน IT และการจัดการความเสี่ยงด้าน IT

ด้วยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังจากเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินกิจการ และมีอิทธิพลต่อความต้องการของสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์จึงต้องมีการปรับตัวพร้อมเรียนรู้ ดี เก่ง ไร่ข้อจำกัด โดยในปีงบประมาณ 2563 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีการพัฒนาระบบตรวจสอบบัญชีคอมพิวเตอร์เชิงลึก (CATs และ ACL) ให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้าน IT ให้แก่ผู้สอบบัญชีสหกรณ์และผู้ช่วยผู้สอบบัญชี เพื่อเสริมสร้างให้เป็น IT Auditor หรือ Cyber Auditor โดยกำหนดเป้าหมายให้สำเร็จภายใน 5 ปี รวมทั้งปรับปรุงระบบควบคุม คุณภาพงานสอบบัญชีด้วยกระดาษทำการอิเล็กทรอนิกส์ (EWP) เพื่ออำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ Next Normal ของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในปีงบประมาณ 2564 ก็คือ การนำ Remote Audit มาใช้ในการตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์

Remote Audit หมายถึง การตรวจสอบโดยที่ไม่ได้เข้าไปตรวจสอบ ณ สถานที่ประกอบการของสหกรณ์ แต่สามารถเก็บรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสมต่อการแสดงความเห็นต่อข้อมูลในงบการเงิน

ข้อดีของ Remote Audit คือ สามารถตรวจสอบบัญชีได้ตลอดเวลาตามกรอบเวลาที่กำหนด ลดการเดินทาง ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และลดความเสี่ยงในการติดต่อจากโรคระบาดโควิด-19 แต่อย่างไรก็ตาม ความเป็นไปได้ของการนำ Remote Audit มาใช้ในการตรวจสอบงบการเงินของสหกรณ์ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงเอกสารและหลักฐานการสอบบัญชี กล่าวคือ เอกสารหลักฐานประกอบงบการเงินของสหกรณ์ที่เป็นเป้าหมายในการใช้ Remote Audit จะอยู่ในรูปของอิเล็กทรอนิกส์ หรือสามารถสื่อสารและแปลงเอกสารในรูปของกระดาษให้อยู่ในรูปแบบแฟ้มข้อมูล และส่งให้ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบ หรือผู้สอบบัญชีสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและหลักฐานต่างๆ โดยไม่ต้องเข้าไปที่สหกรณ์ได้

การประชุมกับคณะกรรมการสหกรณ์ หรือการสัมภาษณ์ จะดำเนินการผ่านการประชุมออนไลน์ (Video Conference) เช่น การใช้โปรแกรม Zoom โปรแกรม Window Meeting ฯลฯ การทำ Remote Audit ก็อาจเป็นไปได้ แต่ทั้งนี้ผู้สอบบัญชีต้องสามารถมั่นใจได้ว่า ในส่วนของการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเอกสารหลักฐานต่างๆ เป็นไปอย่างครบถ้วนและถูกต้อง ความเร็วหรือความสามารถในการรับส่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตสามารถรองรับได้ และต้องใช้ Data Analytics เข้ามาเพื่อวิเคราะห์หรือระบุสัญญาณหรือข้อบ่งชี้ของสิ่งผิดปกติและนำไปวางแผนและดำเนินการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตุลาคม 2563

อ้างอิง

ผศ.ดร. จุฑาทิพ อัสสะบำรุงรัตน์. ถึงเวลาที่เราจะนำ Remoting Audit มาใช้กันหรือยัง?. สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/70798>

อ่านบทความทั้งหมดได้ที่เว็บไซต์กลุ่มวิจัยและพัฒนา <https://research.cad.go.th>

ผู้สนใจสามารถจัดส่งบทความเพื่อเผยแพร่ได้ทาง Email: research@cad.go.th

Facebook Fanpage : Coop Auditing R&D หรือทาง <https://www.facebook.com/Coop-Auditing-RD-101606425058577>